نەتەوەیەکی بەڕەڵا.. فازیل شەوڕۆ

زاراوەی(بەڕەڵا)، لەناخدا جۆرە نیگەرانییەک دەوروژێنێ کە دێ بێئاگایانە تووەت بکا، چونکە زایەڵەی زاراوەی (نەتەوە) زۆر لەو پیرۆزتر و مەزنترە، بەم تەرزە هاوڵناوە وەسف بکرێ، ئاخر، وشەی (بەڕەڵا) یەکسەر بیرت بۆ لای هێندێک شتی ڕەزاقورس و نافرەجا دەبات. هەم نیگەرانییەک و هەم تووەبوونەکەتم قبوڵە، چونکە زۆر بیرم کردەوە، قەت هیچ زاراوەیەکی پەسندتر و شیاوترم وەدەست نەکەوت بۆ ئەو دیاردە گڵاو و ترسناکەی کە دێ هەموو ڕێیەکانمان لێ بگرێت، بە ڕیگای قەبرووستانەکانیشەوە ـــ ئێ! کە ئیجە دەبێتە گۆڕستان، دایکەکان ڕێیەک شک نابه□ن تا □□زانی پێنجشەمە، بچنە سەر گۆڕی جەرگەکانیان و بە ڕێژنە فرمێسکێک، ئاوڕشێنیانکەن!

بە چاوخشانێکی خێرا، بە مێژووی ئەو سەت ساڵەی نەتەوەی کورد، لە (١٨٩١ تـا ١٩٩١)، بێـویژدانێ نەبێ، بۆت بەدیـار دەکەو□، ک□ □□□□□ی ئەم نەتەوەیە بە ژن و پیـاوییـەوە، خەونێکـی وەنەوشەیـی جـوان و پیرۆزیان، هێندە بە جەرگسۆزی و گیانفیدایی لە هزر و لە دڵدا حەشاردابوو، تا ڕادەیی ئیمان پێهێنان. بەسەرهات و ڕووداوەکان هێـنـدە دژوار و بـوێرانە و جەرگبڕن، کە هەر تـاکێکی ئەو نەتەوە، بۆخۆی بووە داستانێک، داستاننووسێکی دەویست بینووسێتەوە. جحێڵی بیست ساڵی بە پشتێنەکەی، خۆی لە گابەردێک یان خۆی لە نێو قەدی هاوسەنگەرەکەی دەبەستەوە، گەنجی سمێل نەهاتوو، بەدەستی خۆی پەتی سێدارەی دەکردە گەردنی و نەیدەهێشت جەلادی گڵاوی دەستی بۆ بنێنێ، نەکۆ دڵخۆش بێ، بە لەسێدارەدانێ کوردێک… .

سەرەڕای هەموو دڕندەیی و زۆرداری و جەبەروت و زوڵم و ستەم و قەتل و عـامکردنی بێویژدانـانەی کوردەکـان بە دەسـتی هەر سێ نەتەوەی عەرەبی فاشی و و فارسی خوێنخۆر و و تورکی ڕەگ□ز□رست، یەک تاکە منداڵی کورد ئامادە نەبوو دەستبەرداری خەونە وەنەوشەیەکەی بێ!

“خەونی ئازادی نەتەوە و ژیانی ئاسوودە”

بێگومـان، دوژمنەکانمـان، هەمیشە هەر لە تەگـبیر و دەسیسـە و نەخشەداڕشتنی پیلانی (مەرگی یەکجارەکی) کورد دابوون. ئەوان لەساڵی (١٩٧٥) ژیرانە و هێمنانە، دەستیان کرد بە جێبەجیکردنی ئەو نەخشە گڵاوانەی کە بەیەکەوە بۆیان داڕشتبووین، بۆیە سەرەتایی کزبوونی مەشخەڵی خەبات و غلۆربوونەوی خۆری سەکەوتن دوای پەیماننامەکەی جەزائیر دەستی پێکرد. لەو ڕۆژەوە، ئەو تەبایی و یەکبوونەی کە

هەمانبوو ـــ سەرەڕای هەموو عەیب و عارێکی ـ گلۆرەی کەوتە لێژی.
ڕاستە قوربانییەکانی دوای ئەو ساڵانەش یەکجار یەکجار پێکارەساتبار و جەرگبڕبوون، بەڵام، لە پشت هەموو، قوربانیدانەکانمان، بەئاگابووین لەو شانۆگەریانەی لە پشتی پەردەدا بۆیان ئامادە دەکردین.
تا گەیشتینە ئەمڕۆ… .
ئەمڕۆ، (٢٠٢١)، دوای (٣٠) ساڵی ڕەبەق لە سەربەخۆیی و حوکمڕانی خۆجێی و خۆبەڕێوەبردن، گەیشتووینەتە قۆناغێکی مەترسیدار کە:
کە گەڕانەوەی بۆ ڕابردوو مەحاڵە.
چوونە پێشەوەش بە مەبەستی گەیشتن بە (خەونەک) لە مەحاڵ مەحاڵترە.
ئیمڕۆ، (٢٠٢١)، کەی هاوکێشەکانی ناوخۆ و ناوچەکە و جیهان تەواو جیاوازە و بە گۆشەی (٣٦٠) پلە گۆڕاوە:
ئیمڕۆ، "قسەمان لەسەر کوردستانی باشوورە"، دەبێ لە (٣) گۆشەنیگاوە، تەماشای تێ بکرێ:

- وەک نەتەوە.
- وەک هاووڵاتییەکی عێراقی.
- وەک مرۆڤ.

ئەوەی من دەیبینم و دەیخوێنمەوە، هەموو ڕۆژاوا و ئەمریکا و وڵاتە پێشکەوتووەکانی وەکو ژاپۆن و مالیزیاو ئەندەنووسیا، هەرچی دەیکەن، هەرچی دەیڵێن، بە پشت بەستن، بە (لێکۆڵینەوە). ئەوان (هەست و ویژدان و سۆز و مەزاج) نازانن. دەڵێن لە هەرچی ئێتر هەتە، لێکۆڵینەوەی زانستیی دەکەن، دواتر پسپۆڕان، ئەو لێکۆڵینەوانە لە سەردوبەژینگ دەدەن، ئەوجا سەرگوێ و بنبەژینگ و زیووان و خاپەرەکەکە لێک جیاواز دەکەنەوە. بە بڕوای من لە کەی خەرمانی ئەو (٣٠) ساڵەدا، ئەمە دوو مشت سەرگوێمان نەچنیتەوە. کەواتە ئەوان بەهیچ جۆرێک ئامادەنین، هاریکاری و پەیمان و دەستایەتی کەسێک بکەن کە لەسەر دەسییەکەی نووسرابێ (فاشیل). نەکەن بە شانۆگەری و نمایشەکانیان هەڵخەڵەتێن، من لە نزیکەوە لە گەڵیان دەژیم و تێیان دەگەم.
با بڵێن، سەر خاڵی دووەم: (هاووڵاتی عێراقی): کام عێراق؟ ئەو وڵاتەی لە هەرچی شتی ناشیرین و قێزەوەن هەیە یەکەمە. ئەو وڵاتەی کە پتر لە (٥٠٠) ساڵە خوێناویترین شەڕی تایفگەریی تێدا دەکرێ. ئەوەی ئەو سوونە و شیعە بەیەکیان کردووە، قەت هیچ خێر و هێز و نەتەوە و میللەتێک لەگەڵ یەکتریان نەکردووە. کارەساتەکان باس ناکرێن. لە دیدی سوونەکاندا، تۆ پتر دەستی شیعەکانی و مەیلی عەلمانییەت و لیبڕاڵیزم و فیدڕاڵیت هەیە. لە دیدی شیعەکانیش، تۆ هەر سوونەیت و جوداخوازیت و ڕێفراندۆمکاری. ئەوائێستا ن خۆیان

گرتووەتەوە و بەهێزن تۆ لاوازی. جارێ دوو ڕۆژبوو سەددام نەمابوو، یەکێکیان گوتی:"کاکە، س□ برێکمان لێبگرن، جارێ دەستمان هەڵبەستراو□ تەوە!"

بۆ خاڵی سێیەم: (تۆ وەک مر□ق). ز□ر چاک بزانە، سەنگ و بەرد و تەراوزووی تێڕوانینی خەڵک ب□ م□□قای□تی ت□، (ل□ مر□قایەتی خۆت دایە). کە سەت لە سەت، بە داخەوە لە دەستمان داوە. هەر هەمووی… . باشە بۆ لەو خۆت ناپرسی بۆ لە دەنگوباسەکان، ئێستا یەکەم هەواڵ، هەواڵی کوشتنی ژن و منداڵ و باوک و کوڕە؟ ئەو بۆ ئەوەی بە جیهان ب□□□ن: ئ□وان□ ل□ مر□قایەتی شووراونەتەوە. کە تۆ مر□ق ن□ بوویت، کەسیش ئامادە نییە وەک مر□ق ت□ماشات کات و مامەڵەت لەگەڵ بکا.

چۆن وامان بەسەر هات و بۆ گەیشتینە ئەمڕۆژە ڕەشە؟

گەرچی خاونی گەورەترین سامان و سەروەت بووین، خاوەنی چاکترین نەوەی گەنج بووین، خاوەنی جوانترین خەون بووین، لێ هەمووی هەرەسی هێنا:

لە یەکەم ڕۆژی ڕاپەڕینەوە، ئەوەی هەستا سەرپێ گوتی من (سەرکردەم) تا کار گەیشتە ئەوەی نەزانرێت کێ سەرکردەیە. هەر نەتەوەیەک سەرکردەی نەبێ، نەتەوەیەکی بەڕەڵایە – سەرکردە بە مانا قووڵ و فەلسەفییەکەی – .

هەر تاکێک، گوتی (هەمووی هێ خۆمە)، کۆڵانە و حەوشەی قوتابخانە و مزگەوتیشیان خستە سەر خانووەکانی خۆیان. شتێک نەما لەو وڵاتە ناوی لێبێیت(نیشتمان). نیشتمان تەنها ماڵی خۆتە، بۆیە ئامادەنیت بەر دەرگای ماڵەکەشت گەسک بدەی!

چونکە دەسەڵاتدارەکان، کەسانی بە ئەزموون و قەڵەمڕە و دەوڵەتدار نەبوون، هەر هەموو کایەکانی ژیانیان بۆ هاووڵاتی بەڕەلاکرد. (خۆم مامۆستا بووم، بەڕێوەبەرەکەم، پێدەگوتم، نا بێ لە خوێندکار بپرسیتەوە، نا بێ دڵی بڕەنجێنێ، با بۆ خۆی ئازاد بێ) "ناحەقیشی نەبوو، چونکە خوێندکارێک دەیتوانی گەورەترین بەڕێوەبەری فنیش بکات."

کوردستانێک، (٧٠) ساڵی ڕێک لە زیندان و قەفەز دابوو، لە شەو و ڕۆژێک، دەرگای هەرچی وڵاتانی جیهان هەیە، بە ڕوویدا کرای□و□، ه□ر هەمووشیان گوتیان:"دەبێ. زوو. زۆر زوو ببینە خاوەن هەر هەموو ئەو شتە جوانانەی کە بە خەونیش نەیان دیتبوو. (ئەوان حەقیان بوو ببنە خاوەن هەموو شتێک، بەڵام بە ئارەقەی نێوچەوان و بە ڕەنج و ماندوو بوون). بۆیە هەر هەموو وڵات لە پێناو شتە گرانبەهایەکان، هەڕاج کرا، بە نەخۆشخانە و قوتابخانەشەوە.

ئێمڕۆ (٢٠٢١) ، ئێمە نەتەوەیەکی بەڕەلاین. هیچ سەرکردەێکمان نییە، هیچ وڵات و کەسێک بە دۆستمان نازنێ، کەس ئامادە نییە لە

ناخۆشترین هەلوێست دەستمان بگرێ. هیچ ژنێک، هیچ پیاوێک، هیچ منداڵێک نازانێ بۆ دەژێ... چۆن دەژێ... بۆ کوێ دەچێ.. ئایندەی چییە....؟

وەک منداڵەکی کەوتبێتە بەر دەستی زڕداک و ئەویش لە خۆشیی باوەشی مێردەکەی، منداڵەکەی دەرکردوە و

ئێستا ئەو منداڵە: بێکەس و حەیران و سەرلێشیواو

بە شەقامەکانی شاردا دەسوڕێتەوە،

کەسێک نییە، ببەتە باوکی.

کەسێک نییە دەستی بگرێ و دەستێکی پڕ سۆز و موحیبەت بە سەری دابێنێ...

ئیمە... نەتەوە یەکی بەڕەلاین...،

خەونەکانمان، بە دەستی خۆمان ئەنفال کرد.